

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΔΗΜ. ΒΑΚΑΤΣΑΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΛΑΙΟΤΥΠΩΝ ΜΟΝΩΝ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (1527-1798)*

Ι. Εισαγωγή

Το νησί της λίμνης Παμβώτιδας για λόγους ιστορικούς κατέχει ένα πολύ μεγάλο μερίδιο από την πνευματική παράδοση των Ιωαννίνων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το νησί κοσμείται από πέντε κύριες ιστορικές μονές, από τις οποίες οι δύο πρώτες χρονολογούνται από την εποχή του Δεσποτάτου της Ηπείρου: α) Μονή Αγ. Νικολάου Στρατηγοπούλου-Ντίλιου (13ος αι.), β) Μονή Αγ. Νικολάου Φιλανθρωπητών-Σπανού (1292), γ) Μονή Ιωάννη Προδρόμου (1506-1507), δ) Μονή Παναγίας Ελεούσας, πρώην Αγ. Νικόλαος Μεθοδάτων ή Γκιουμάτων (πιθανόν αρχές 16ου αι.) και ε) Μονή Αγ. Παντελεήμονος (πιθανόν αρχές 16ου αι.). Οι παραπάνω μονές μαζί με τις σχολές (Δεσποτών¹, Φιλανθρωπητών²) που αναδείχτηκαν σε σημαντικά κέντρα παιδείας, διατήρησαν άσβεστη τη φλόγα του ελληνικού λόγου συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην εθνική αφύπνιση. Η πνευματική αυτή παράδοση συνεχίστηκε τον 19ο αι. με την ίδρυση της Ιερατικής Σχολής (1872) κοντά στη Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος³.

* Ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή μου κ. Γ. Πλουμίδα που διάβασε τη μελέτη και έκανε χρήσιμες υποδείξεις.

1. Αθηναγόρα, Η εν τω Φρουρίω των Ιωαννίνων Σχολή των Δεσποτών, *Δελτίο Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας* 8(1922) 557-565.

2. Του ίδιου, Η Σχολή των Φιλανθρωπητών εν Ιωαννίνους, *Ηπειρωτικά Χρονικά* 4(1929) 55-62.

3. Πάνω από τη δυτική θύρα του σημερινού ναού της Μεταμορφώσεως αριστερά διαβάζουμε την επιγραφή: ΗΓΕΡΘΗ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΛΕΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΑΒΒΑΚΟΥΜ ΕΝ ΕΤΕΙ ΑΩΝ και δεξιά: ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΩΣΑΥΤΩΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΒΒΑΚΟΥΜ ΑΝΙΔΡΥΘΗ ΚΑΙ Η ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ. ΕΝ ΕΤΕΙ ΑΩΟΒ. Πρβλ. τις χρονολογίες ίδρυσης στον Σπ. Λάμπρου, Η Λίμνη των Ιωαννίνων και αι επί της Νησίδος αυτής Μοναί, *Νέος Ελληνομνήμων* 11(1914) 11, 18.

Έτσι λοιπόν, κατά τη διάρκεια αυτής της παιδευτικής δραστηριότητας των μοναστηριακών σχολών και της ιερατικής σχολής, συγκεντρώθηκαν χιλιάδες τόμοι βιβλίων. Ιδίως τον 19ο αι. οι ηγούμενοι Ελεούσας Αββακούμ και κυρίως ο Μελέτιος —ως ο κατεξοχήν λόγιος¹— κατέβαλαν προσπάθειες στα πλαίσια της οργάνωσης βιβλιοθήκης της ιερατικής σχολής και συγκέντρωσαν μεγάλο αριθμό βιβλίων. Ο Μελέτιος εξάλλου έφερε πολλά βιβλία από την Θεολογική Σχολή της Χάλκης, όπου είχε φοιτήσει.

Οι πάσης φύσεως ενοχλήσεις και καταχρήσεις των Τούρκων στις μονές², που αυξήθηκαν την εποχή της κυριαρχίας του Αλή Πασά (οπότε οι μονές χρησιμοποιήθηκαν για τη συγκέντρωση αιχμαλώτων³) με αποκορύφωμα βέβαια το χαλασμό του νησιού το 1821, έβλαψαν σημαντικά τα μοναστήρια με αποτέλεσμα να χαθούν για πάντα πολλά βιβλία. Μάλιστα σώζεται σε Τριώδιο σημείωμα⁴ χειρόγραφο του ηγουμένου Παντελεήμονος Ανανία που το «εξαγόρασε» έναντι κάποιου ποσού γροσίων και αυτό αποδεικνύει την προσπάθεια που καταβλήθηκε μετά να συγκεντρωθεί ό,τι χάθηκε. Έτσι ακόμη δικαιολογείται η διασπορά των βιβλίων από μονή σε μονή και το μεγάλο μπέρδεμα που παρατηρούμε σήμερα σε μεγάλο αριθμό εντύπων, που βρέθηκαν σε άλλη μονή απ' αυτή που τα κατείχε αρχικά. Ένας άλλος λόγος που εξηγεί την εξαφάνιση μεγάλου αριθμού βιβλίων, κυρίως χειρογράφων, είναι η συλλεκτική δραστηριότητα των περιηγητών, ιδίως των ξένων, και ακόμη περισσότερο η αναζήτηση από τους διάφορους Έλληνες λόγιους του 19ου αι. του περιβόητου και μυθώδη πια «Κουβαρά», αυτού του σύμμικτου κώδικα της ιστορίας της Ηπείρου⁵. Τότε πολλά χειρόγραφα έφυγαν από το νησί με προορισμό την Αθήνα⁶ και σε μεγαλύτερη ποσότητα και αξία την Ευρώπη⁷. Τέλος, η ερή-

1. Έγραψε το εξής βιβλίο: *Θεία Άποκάλυψις ήτοι Πραγματεία κατά θεϊστών υπό Έπισκόπου Περιστερᾶς Μελετίου*. Έν Ίωαννίνοις, εκ του Τυπογραφείου «ό Φοῖνιξ» 1918 (= 1916). 221 σσ.

2. Σπ. Λάμπρου, *ό.π.*, 20 κεξ. την Απανταχούσα της μονής Ελεούσας του 1724.

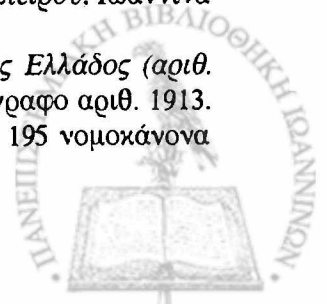
3. W.M. Leake, *Travels in Northern Greece*, Amsterdam 1967 (= London 1835), τ. IV, 155.

4. Στον κατάλογό μας βλ. αρ. 27. Πρβλ. Αθηναγόρα, Νέος Κουβαράς ήτοι χρονικά σημειώματα.... *Ηπειρωτικά Χρονικά* 4(1929) 44, όπου ομιλεί για Μηναίο που είχε την ίδια τύχη.

5. Λ. Βρανούση, *Χρονικά της Μεσαιωνικής και Τουρκοκρατουμένης Ηπείρου*, Ιωάννινα 1962, ενδεικτικά σ. ε', 13 κεξ., 31 κεξ., 131 κεξ., 185 κεξ., 212 κεξ.

6. Λ. Πολίτη, *Κατάλογος Χειρογράφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (αριθ. 1857-2500)*, Αθήναι 1991, 36-38 ενθύμηση του 1643 από το νησί στο χειρόγραφο αριθ. 1913.

7. Ενδεικτικά Σπ. Λάμπρου, *Σύμμικτα, Νέος Ελληνομνήμων* 10(1913) 195 νομοκάνονα

μωση των μοναστηριών μεταπολεμικά. το πολιτιστικό κενό και η αδιαφορία για τους πνευματικούς θησαυρούς επέτειναν τη λεηλασία. Όλες οι περιπέτειες των βιβλιοθηκών διαπιστώνονται περίτρανα σήμερα στην κατάσταση πολλών αντιτύπων, που παρουσιάζουν φθορές και απώλειες τμημάτων τους, δείγματα του χρόνου αλλά και της ανθρώπινης επέμβασης.

Το καλοκαίρι του 1991, σε χώρο της μονής Ελεούσας όπου είχαν συγκεντρωθεί, καταγράψαμε¹ όσα παλαιότυπα βιβλία σώζονται σήμερα στα μοναστήρια. Συνολικά ανέρχονται σχεδόν στους 750 τόμους, χρονολογούμενα από το 1527 έως το 1937. Ακόμη υπάρχουν ευάριθμα βιβλία μεταπολεμικά έως τις μέρες μας. Ξεχωριστή ενότητα έντυπου υλικού αποτελούν περιοδικά και εφημερίδες (από το α΄ μισό του 19ου αι. κ.ε.ξ.), που αριθμούνται σε μερικές δεκάδες τόμους² ακόμη στο αρχείο των μοναστηριών σώζονται πολλές αγγελίες βιβλίων (β΄ μισό 19ου αι. κ.ε.ξ.).

Με μια απλή στατιστική συμπεραίνουμε ότι οι μισοί περίπου τόμοι (350 ±) είναι βιβλία του 19ου αι. Οι αιώνες 16ος, 17ος και 18ος αντιπροσωπεύονται από 115 τίτλους (131 τόμους μαζί με διπλά και τριπλά αντίτυπα) που έχουν ταυτιστεί και συμπεριλαμβάνονται στην παρούσα μελέτη μας. Μεγάλος αριθμός (100 και πλέον) είναι ακέφαλα ή και κολοβά, μερικά από τα οποία ταυτίστηκαν. Τα 115 βιβλία που εδώ καταλογογραφούμε διακρίνονται ως προς τον τόπο ως εξής: Εκδόσεις Βενετίας 89, Λειψίας 7, Βασιλείας 3, Ιασίου 2, Πετρούπολης 2, Άμστερνταμ 1, Βουδαπέστης 1, Βουκουρεστίου 1, Κελ 1, Κόμπουργκ 1, Κωνσταντινούπολης 1, Μόσχας 1, Οξφόρδης 1, Πάδοβας 1, Παρισιού 1, Τιργκόβιστε 1 και Τουλούζ-Νιμ 1.

Με βάση τα κτητορικά σημειώματα ή τις ενυπόγραφες ενθυμήσεις που υπάρχουν στα έντυπα² μπορούμε με μια πρόχειρη κατανομή να διαπιστώσουμε ότι τα περισσότερα ανήκουν στη μονή Ελεούσας (ξεχωρίζουν τα βιβλία του ηγουμένου Γρηγορίου στο α΄ μισό του 19ου αι.), ακολουθούν οι μονές Φιλανθρωπηνών και Παντελεήμονος, μετά έρχεται η

από τη μονή Αγ. Παντελεήμονος στη Βιβλιοθήκη Βρετανικού Μουσείου του Λονδίνου. Ακόμη βλ. Αθηναγόρα, Νέος Κουβαράς, *ό.π.*, 5 υποσημ. 1.

1. Μόνο περιορισμένος αριθμός εντύπων, που βρίσκονταν εκτός Ιωαννίνων, δεν συμπεριλήφθηκε στην καταγραφή μας. Σήμερα τα βιβλία βρίσκονται σε μόνιμο εκθεσιακό χώρο της μονής Αγ. Παντελεήμονος, βλ. Αφιερωματικές σελίδες Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, *Βιβλιοφιλία* τεύχ. 57 (Ιουλ.-Σεπτ. 1992) 13 κ.ε.ξ., όπου παρουσίαση του υλικού σε μια πρώτη μορφή από τους Α. Τζάννου-Ν. Μπαμίδη.

2. Αθηναγόρα, Νέος Κουβαράς, *ό.π.*, 1-54. καταγράφονται πολλές ενθυμήσεις και σημειώματα από παλαιότυπα των μονών του νησιού.

μονή Στρατηγοπούλου, με πολύ λιγότερα η Μεταμόρφωση του Σωτήρος, η μονή Προδρόμου και τέλος ελάχιστα προέρχονται από τον Προφήτη Ηλία, όπου βρίσκονται κι άλλα παλαιότυπα¹.

Θεματικά τα βιβλία χωρίζονται σε δύο μεγάλες ενότητες: τα λειτουργικά-θρησκευτικά (μηναία, ευαγγέλια, τριώδια, πεντηκοστάρια κλπ.) και τα επιστημονικά (ιστορικά, φιλολογικά). Στους τρεις αιώνες που εξετάζουμε η πρώτη ενότητα πλεονάζει συντριπτικά απέναντι στη δεύτερη (τα 91 από τα 115). Μια μεγάλη ομάδα αποτελούν τα κατάλοιπα της ιερατικής σχολής (στο β' μισό του 19ου αι.) που είναι κυρίως θεολογικά και διδακτικά της ελληνικής και λατινικής γραμματείας, της ιστορίας, της γεωγραφίας, της ψυχολογίας κλπ. Από τη μεγάλη συλλογή χειρογράφων που σίγουρα διέθεταν οι μονές τους προηγούμενους αιώνες διασώθηκαν σε μας μόνο δεκαπέντε! Απ' αυτά δύο πιθανό να χρονολογούνται στους ύστερους βυζαντινούς χρόνους (13ο-15ο αι.), τέσσερα φέρουν χρονολογίες του 18ου αι. και τα υπόλοιπα είναι του 19ου και των αρχών του 20ου αι., κυρίως αντιγραφές μαθητών της ιερατικής σχολής. Σχεδόν όλα είναι θεολογικά.

Όσον αφορά τη διακίνηση του βιβλίου στις μονές του νησιού από το εξωτερικό, παρατηρούμε ότι πολλά και κυρίως μηναία (π.χ. η σειρά της μονής Φιλανθρωπηνών) προέρχονται από την τυπογραφία της γνωστής Γιαννιώτικης οικογένειας των Γλυκήδων² στη Βενετία, είναι βιβλιοδετημένα εκεί —μάλιστα φέρουν στο αρχικό δερμάτινο κάλυμμα το χρυσό εμπίεστο έμβλημα του εκδότη— αυτό σημαίνει ότι τα μοναστήρια είχαν την οικονομική ευχέρεια να παραγγέλνουν βιβλιοδεσία πολυτελείας. Επίσης πολλά βιβλία δωρήθηκαν από κατοίκους των Ιωαννίνων συγγενείς³ των αδελφών Ζωσιμάδων, ακόμη δε από εντόπιους νησιώτες, μάλλον εμπόρους που ταξίδευαν στη Δύση, όπως π.χ. αναφέρεται κάποιος Πέτρος Νησιώτης να δωρίζει βιβλία.

Από τα ίδια τα βιβλία το πρώτο (μηναίο Νοεμβρίου 1527) είναι αξιοπρόσεκτο, γιατί στο δερμάτινο κάλυμμα-εξώφυλλο με μαύρο μελάνι φέρει πλαίσιο και την εξής χειρόγραφη επιγραφή με βυζαντινά γράμματα: ΔΩΡΕΑ ΤΗΣ ΕΛΕΟΥΣΗΣ· αν η επιγραφή αυτή γράφτηκε σύγχρονα με

1. Παλαιότυπα διαθέτουν επίσης ο ενοριακός ναός Κοίμησης Θεοτόκου και ο Αγ. Ελευθέριος.

2. Ο Νικόλαος Γλυκής (1610) αναφέρεται ως μαθητής στη Σχολή των Δεσποτών της μονής Στρατηγοπούλου. Αθηναγόρα, Η Σχολή των Δεσποτών, ό.π., 558.

3. Π.χ.: τη Ζωΐτσα Ζωσιμά, Κ. Βλάχου, Ενθυμήσεις από τη Μονή Ελεούσης Νήσου. *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο* 1(1979) 396, ενθύμηση στο Κυριακοδρόμιο Θεοτόκη του 1796, τ. Β'. Εδώ βλ. αρ. 110.

την απόκτηση του βιβλίου από τη μονή, οπωσδήποτε στο α' μισό του 16ου αι., τότε μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η μονή αυτή είχε ήδη ιδρυθεί και οργανωθεί από το α' μισό του 16ου αι. Αυτό το δεδομένο μας παραπέμπει αλλού. Μήπως δηλαδή πρέπει τελικά να δεχτούμε ως έτος μεταφοράς της εικόνας της Παναγίας Ελεούσας από τη μοναχή Παρθενία και ως έτος *terminus post quem* για την μετονομασία της μονής το 1484 και όχι το 1584; Κατά τη γνώμη μας περισσότερο πιθανό ήδη είναι το πρώτο¹.

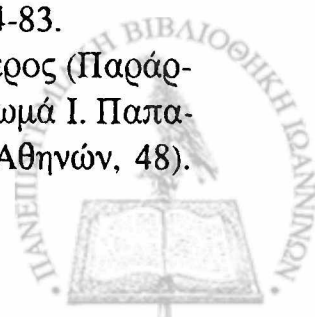
Απ' όλα τα βιβλία ο 16ος αι. σχεδόν αποκλειστικά μας προσφέρει μερικά πολύ σπάνια δείγματα παλαιοτύπων που βρίσκουμε στην Ελλάδα. Εκτός από το πρώτο του καταλόγου μας, είναι σπανιώτατα το Ευαγγέλιο των Sabii, τα Στιχηρά Ψαλλόμενα των Spinelli ή εκείνα που εκπροσωπούν την πνευματική προσφορά του Ουμανισμού και της Αναγέννησης: *Lexicon Graecum* του Simon Grynaeus, *Ισοκράτους Άπαντα* του Ιερώνυμου Βολφ, κορυφαίου ελληνιστή, *Delle Historie del Mondo* του Ιωάννη Ταρχανιώτη και *Turcograeciae* του μεγάλου ελληνιστή Μαρτίνου Κρούσιου, δημιουργού ενός πρώιμου φιλελληνισμού στη Γερμανία. Στο σύνολο των βιβλίων εκπροσωπούνται όλοι σχεδόν οι Έλληνες εκδότες (Νικ. Γλυκής, Δημ. και Πάνος Θεοδοσίου, Νικ. Σάρος) πολλοί Ιταλοί, όπως οι προαναφερμένοι Sabii και Spinelli, ο Χριστόφ. Ζανέτος, ο Mich. Tramezzino, ο Ανδρ. Ιουλιανός, ο Αντ. Βόρτολι, καθώς και Γερμανοί όπως ο Ioan. Walder, ο Ioan. Oporinus, ο Leon. Ostenius, ο Christoph. Fleischer, ο Ιωάν. Βρεϊτκόφ κλπ.

1. Σπ. Ασδραγά, Γύρω από την ενθύμηση του 1584 και την απάντηση του συγγραφέα, *Ηπειρωτική Εστία Η'* (1959) 87-88, όπου και η σχετική βιβλιογραφία.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- BMC: British Museum General Catalogue of Printed Books to 1955. Compact Edition. New York 1967.
- BMCS: British Museum General Catalogue of Printed Books. Five-Year Supplement 1966-1970. Compact Edition. New York 1974.
- CBN: Catalogue Général des Livres Imprimés de la Bibliothèque Nationale. Paris 1975 (φωτοαναστ. έκδ.)
- CGL: Catalogue of the Gennadius Library American School of Classical Studies at Athens. Boston, Mass. 1968.
- Ηλ.: Ηλιού Φίλιππος, *Προσθήκες στην Ελληνική Βιβλιογραφία Α (Τα Βιβλιογραφικά κατάλοιπα του Έ. Legrand και του Η. Pernot (1515-1799))*. Αθήνα 1973.
- Λαδ.Α: Λαδάς Γεώργ.-Χατζηδήμος Αθαν., *Προσθήκες διορθώσεις και συμπληρώσεις στην Ελληνική Βιβλιογραφία του Έ. Legrand για τους αιώνες XV, XVI και XVII*. Αθήνα 1976.
- Λαδ.Β: Λαδάς Γεώργ.-Χατζηδήμος Αθαν., *Ελληνική Βιβλιογραφία: Συμβολή στο δέκατο όγδοο αιώνα*. Τόμοι I, II. Αθήνα 1964, 1976.
- Λαδ.Γ: Λαδάς Γεώργ.-Χατζηδήμος Αθαν., *Ελληνική Βιβλιογραφία των ετών 1791-1795*. Αθήνα 1970.
- Leg.A: Legrand Έ., *Bibliographie Hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés en grec par les Grecs au XVe et XVIe siècles...* Vol. I-IV Paris 1885, 1903, 1906.
- Leg.B: Legrand Έ., *Bibliographie Hellénique... au dix-septième siècle...* Vol. I-V. Paris 1894, 1895, 1896, 1903.
- Leg.Γ: Legrand Έ., *Bibliographie Hellénique... au dix-huitième siècle...* Tome I-II. Paris 1918, 1928.
- Leg.Δ: Legrand Έ., *Bibliographie Ionienne. Description raisonnée des ouvrages publiés par les Grecs de Sept-Iles ou concernant ces Iles du quinzième siècle à l'année 1900...* Tome I. Paris 1910.
- Μαν.: Μανούσακας Μαν., «Προσθήκαι και συμπληρώσεις εις την Ελληνικήν Βιβλιογραφίαν του Έ. Legrand (Συμβολή πρώτη)...», *Επετηρίς του Μεσαιωνικού Αρχείου* τ. 7(1958) σελ. 34-83.
- Παπ.ΙΙ: *Ελληνική Βιβλιογραφία (1466 ci.- 1800) Τόμος Δεύτερος (Παράρτημα) Προσθήκαι-Συμπληρώσεις-Διορθώσεις* υπό Θωμά Ι. Παπαδοπούλου. Αθήναι 1986 (Πραγματεία Ακαδημίας Αθηνών, 48).

Παπαϊωάννου: Παπαϊωάννου Απόστ., «Ελληνικά παλαιότυπα σε βιβλιοθήκες της περιοχής Ζαγορίου Ιωαννίνων (1645-1863)», *Ηπειρωτικά Χρονικά* τ. 22(1980) σελ. 133-150.

Πικρ.: *Η Αγία Λαύρα των Καλαβρύτων, Β΄: Η βιβλιοθήκη της μονής* 1) *Κατάλογος εντύπων (1502-1943)*. Επιμέλεια Δημήτρης Πικραμένου-Βάρφη. Αθήνα 1978 (Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Ε.Ι.Ε., 22).

Σάθας: Σάθας Κωνστ., *Νεοελληνική Φιλολογία. Βιογραφίαι των εν τοις γράμμασι διαλαμπάντων Ελλήνων από της καταλύσεως της Βυζαντινής αυτοκρατορίας μέχρι της ελληνικής εθνεγερσίας (1453-1821)*. Εν Αθήναις 1869.

II. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΛΑΙΟΤΥΠΩΝ

1527.

1. Νοέμβριος. Venetiis per Ioan. Antonium & Fratres de Nicolini de Sabio: sumptu & requitione D. Damiani de Sancta Maria MDXXVII. Leg. A. III, 312.

1539.

2. Ἰερὸν Εὐαγγέλιον. Venetiis per Stephanum Sabieñ. sumptu vero Dñi Hieronymi Giraldis de Marendellis Vicentini & Dñi Damiani de sancta Maria MDXXXIX. Leg. A. I, 235.
3. Lexicon Graecum. Ioan. Walder. Basileae MDXXXIX. (Ἐκδ. Simon Grynaeus). CBN. LXV, στ. 328.

1548.

4. Στιχηρὰ Ψαλλόμενα Μηνὶ Μαρτίῳ... ἐτυπώθη ἐνετίησι... παρὰ Βαρθολομαίῳ τῷ ἰαννίνῳ ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ... ἀνδρέου τοῦ σπινέλλου... ἔτει... χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ὀγδόῳ... Leg. A. I, 276-281 καὶ Λαδ. A. 30-1.
5. Στιχηρὰ Ψαλλόμενα Μηνὶ Ἀπριλλίῳ... ἐτυπώθη ἐνετίησι... παρὰ Βαρθολομαίῳ τῷ ἰαννίνῳ. ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ... Ἀνδρέου τοῦ σπινέλλου... ἔτει... χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ὀγδόῳ... Λαδ. A. 32-4.
6. Στιχηρὰ Ψαλλόμενα Μηνὶ Μαΐῳ... ἐτυπώθη ἐνετίησι... παρὰ Βαρθολομαίῳ τῷ ἰαννίνῳ. ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ... Ἀνδρέου σπινέλλου... ἔτει... χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ὀγδόῳ... Leg. A. III, 445 καὶ Λαδ. A.34-9.
7. Στιχηρὰ Ψαλλόμενα Μηνὶ Ἰουλίῳ... ἐτυπώθη ἐνετίησι... παρὰ βαρ-

θολομαίω τῷ Ιαννίνω ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελεία... ἀνδρέου τοῦ σπινέλλου... ἔτει... χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ὀγδόω...
Leg. A. III, 446-7.

1549.

8. Στιχηρὰ Ψαλλόμενα Μηνὶ Αὐγούστῳ... ἐτυπώθη ἐνετίησι... παρὰ Βαρθολομαίω τῷ Ιαννίνω, ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελεία... Ἀνδρέου τοῦ σπινέλλου... ἔτει... χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ἐννάτῳ...
Leg. A. III, 452.

1558.

9. Ἰσοκράτους ἅπαντα, διὰ Ἱερωνύμου Βολφίου ἐπανορθωθέντα...
Isocratis scripta... omnia, per Hieronymum Vuolfium... correcta & de integro conuersa... per Ioannem Oporinum: Basileae, 1558.
BMC. 13, σ. 79 στ. 61.

1562.

10. Delle Historiae del Mondo di M. Gio. Tarchagnota... Parte prima...
In Venetia per Michele Tramezzino. M.D.LXII.
Volume secondo della prima parte... in Venetia... M.D.LXII.
Σάθας 146.

1580.

11. Βιβλίον ὀνομαζόμενον Θησαυρός. Ὅπερ συνεγράψατο... Δαμασκηνός... σπουδίτης... τετύποται ἐνετίησιν παρὰ Χριστοφόρῳ τῷ Ζανέτῳ... ἔτει... αφπ' .
Παπ. II, 84.

1584.

12. Turcograeciae Libri Octo à Martino Crusio... Basileae, per Leonardum Ostenium... 1584.
Leg. A. IV, 271-4.

1642.

13. Βιβλίον τοῦ Αὐγούστου Μηνός... τυπωθὲν παρ' Ἰωάνη πέτρῳ τῷ

Πινέλλω... παρὰ θεοφιλάκτου... Τζανφουρνάρου... διορθωθέν. Ἐνετίησιν. Ἔτει... αχμβ' .
Leg. B.I, 425.

1643.

14. Τυπικὸν σὺν θεῷ ἀγίῳ... τυποθὲν παρὰ Ἰωάννη Πέτρῳ τῷ Πινέλλω... παρὰ... θεοφυλάκτου... Τζανφουρνάρου... διορθωθέν. Ἐν ταῖς κλειναῖς Βενεταῖαις... ἔτι... αχμγ' .
Leg. B.I, 445-6.

1649.

15. Βιβλίον τοῦ Σεπτεμβρίου Μηνός... τυπωθὲν Ἐνετίησι, παρὰ Ἰωάννη Πέτρῳ τῷ Πινέλλω... ἐπιμελεία δέ, καὶ ἐπιδιορθώσει, θεοφυλάκτου... Τζανφουρνάρου... ἔτι... αχμη' ... αχμθ' .
Leg. B. V, 65. Πρὸβλ. Leg. Δ.Ι, 54-5 καὶ Λαδ. Α. 141.

16. Βιβλίον τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός... τυπωθὲν παρ' Ἰωάννη Πέτρῳ τῷ Πινέλλω... παρὰ θεοφυλάκτου... Τζανφουρνάρου... διορθωθέν. Ἐνετιησιν. Ἔτει... αχμη' ... αχμθ' .
Παπ. ΙΙ, 134.

1654.

17. Βιβλίον Πρόχειρον τοῖς πᾶσι. Περιέχον τὴν τὲ Πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν... Ἐνετίησιν, αχνδ' . Παρὰ Ἀνδρέα τῷ Ἰουλιανῷ.
Λαδ. Α. 144.

1676.

18. Κατηχητικὸν τουτέστιν, αἱ Κατηχήσεις τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου... διορθωθεῖσαι... Ἀββᾶ Γραδενίγου... Ἐνετίησι. Παρὰ Νικολάῳ τῷ Γλυκεῖ... αχοστ' .
Leg. B. ΙΙ, 326.

1681.

19. Κατήχησις Ἱερά. Ἦτοι, τῆς Θείας, καὶ Ἱεράς Λειτουργίας Ἐξήγησις... παρὰ... Νικολάου Βούλγαρι... Ἐνετίησι, παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ... ΑΧΠΑ' .

Leg. B. II, 366-380.

1683.

20. Συμεών τοῦ Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Κατὰ Αἰρέσεων... ἐπιμελεία κ(αὶ) διορθώσει... Ἰωάννου Μολίβδου... ἔτει... ΑΧΠΓ... ἐν Γιασίῳ...
Leg. B. II, 414-6.

1685.

21. Βίοι Ἀγίων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώττης... παρὰ Μαξίμου Ταπεινοῦ Ἐπισκόπου Κυθῆρων... παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ... ἀχπε'. [Βενετία].
Leg. B. II, 424.

1697.

22. Πάντες Προφῆται κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα, Prophetae Omnes ex versione Septuaginta Interpretum... Lipsiae... typis Christophori Fleischeri. MDCXCVII.
CGL. 1, 600.

1698.

23. Τόμος Ἀγάπης Κατὰ Λατίνων συλλεγείς καὶ τυποθεῖς παρὰ Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων... ἐν ἔτει, 1698. [Στο τέλος: ἐν γιασίῳ].
Leg. B. III, 54-59.

1703.

24. Δογματικὴ Διδασκαλία... συντεθεῖσα παρὰ... Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου... νῦν τὸ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα... ἐν Βουκουρεστίῳ... ἔτει αψγ' ... παρὰ Ἀνθίμου Ἱερομονάχου... ἐπιμελεία... Ἰωάννου τοῦ Ἐφεσίου.
Leg. Γ. I, 23-4.

1707.

25. Septuaginta Interpretum Tomus I. Continens Octateuchum... Joannes Ernestus Grabe S.T.P. summa cura edidit. Oxonii... Anno Christi MDCCVII.

Imprimatur. Guil. Delaune...
 Τομ. Β' ... Oxonii... MDCCXIX.
 Τομ. Γ' ... Oxonii... MDCCXX.
 Tomus Ultimus... Oxonii... MDCCIX.
 CBN. LXIII, στ. 155.

1710.

26. Πανοπλία Δογματική Ἀλεξίου Βασιλέως τοῦ Κομνηνοῦ... παρὰ Εὐθυμίου Μοναχοῦ τοῦ Ζιγαδηνοῦ... παρὰ Μητροπολίτου Δρύστρας... Ἀθανασίου, οὗ καὶ τοῖς ἀναλώμασι νῦν πρῶτον τετύπεται παρὰ Μητροπολίτη Οὐγγροβλαχίας... Ἀνθίμω... ἐπιμελεία... Μητροφάνους Ἱερομονάχου Γρηγορᾶ... ἐν... Τεργοβύστω... ἔτει... ἑπτακοσιοστῶ δεκάτῳ...
 Leg. Γ. I, 95-6.

1721.

27. Τριώδιον Ψυχωφελέστατον... Ἐνετίησι, παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ. αψκα΄.
 Leg. Γ. I, 170.

1723.

28. Γερασίμου Βλάχου... Μητροπολίτου Φιλαδελφείας... Θησαυρός Τετραγλωσσος... ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ Ἱταλικῇ Γλώσσῃ... Gerasimi... Ἐνετίησιν, αψκγ΄ παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι.
 Leg. Γ. I, 187-190.

1729.

29. Βιβλίον τοῦ Μαρτίου Μηνός... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελαρίου. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν, ἔτει... αψκθ΄.
 Leg. Γ. I, 223.

30. Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους Ὑπομνήματα καὶ Ζητήματα... ὑπὸ Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως... νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθέντα... διορθωθέντα παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Ἐνετίησι, αψκθ΄. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
 Leg. Γ. I, 224-5.

1730.

31. Βιβλίον τοῦ Μαΐου Μηνός... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν. Ἔτει... αψλ´.
Leg. Γ. I, 229.

1731.

32. Βιβλίον τοῦ Νοεμβρίου Μηνός... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν. Ἔτει... αψλα´.
Leg. Γ. I, 236.

1732.

33. Βιβλίον τοῦ Ἰαννουαρίου Μηνός... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν. Ἔτει... αψλβ´.
Leg. Γ. I, 238.

34. Βιβλίον τοῦ Ἰουνίου Μηνός... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν. Ἔτει... αψλβ´.
Leg. Γ. I, 239.

35. Βιβλίον τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν. Ἔτει... αψλβ´.
Leg. Γ. I, 240.

1734.

36. *Lexicon Ciceronianum Marii Nizolii ex recensione Alexandri Scoti ...ex commentariis Stephani Doleti. Patavii Typis Seminarii apud Joannem Manfrè. MDCCXXXIV.*
CBN. CXXIV, στ. 1114.

1737.

37. Γένος, ἦθος Κίνδυνοι, καὶ Κατορθώματα Πέτρου τοῦ Πρώτου... Ῥωσσίας... Ἐνετίησιν, αψλζ´. Παρὰ Ἀντωνίω τῷ Βόρτολι.
Leg. Γ. I, 256-9.

1740.

38. Μὴν Ἰούνιος... διορθωθείς παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Ἐνετίησιν, 1740. Παρὰ Νικολάω τῷ Σάρω.
Leg. Γ. I, 278.

1744.
39. Le Nouveau Secretaire de la Cour, ou Lettres Familieres... A Amsterdam... M.DCC.XLIV.
BMCS. 3, σ. 545 στ. 339 (πρόκειται για έκδοση του 1733).

1745.
40. Προσκυνητάριον τοῦ Ἁγίου Ὁρους τοῦ Ἄθωνος, πρότερον... παρὰ... Ἰατροῦ... Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ... νῦν δέ... ἐπιμελεία Ἰγνατίου... Κεμίζου... διορθωθέν... Ἐνετίησι. 1745. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Leg. Γ. I, 338-9.

1748.
41. Πεντηκοστάριον... διορθωθὲν παρὰ... Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ... Ἐνετίησιν. Ἔτει... 1748.
Leg. Γ. I, 362.

1752.
42. Θησαυρὸς Δαμασκηνοῦ Ὑποδιακόνου καὶ Στουδίτου... ἐκκαθαρθεὶς παρ' Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου. Ἐνετίησι. Παρὰ Νικολάω τῷ Σάρω. 1752.
Παπ. II, 235.

1756.
43. Βιβλίον καλούμενον Ῥαντισμοῦ Στηλήτευσίς... πρῶτον τύποις ἐξεδόθη, ὅτε ὁ οἰκουμενικὸς ἐκοσμεῖτο θρόνος παρὰ τοῦ... κυρίλλου... ἔτει ρψνστ. [Κωνσταντινούπολις;].
Leg. Γ. I, 455-6.

1759.
44. Ἀποστόλων Πράξεις καὶ Ἐπιστολαί... διορθωθείσαι παρὰ Γεωργίου

Κωνσταντίνου... Ἐνετίησι... 1759. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Ηλ. 170-1.

45. Πεντηκοστάριον... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου...
 Ἐνετίησι, παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ... ἔτει... 1759.
 Leg. Γ. I, 502.

1760.

46. Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐνετίησι... 1760. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Εὐαγγελιστάριον... Ἐνετίησι... 1760.
 Leg. Γ. I, 512 καὶ Παπ. II, 248.

47. Μηναιὸν τοῦ Φεβρουαρίου... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐνετίησιν... 1760. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Ηλ. 174.

48. Μηναιὸν τοῦ Σεπτεμβρίου... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐνετίησιν... 1760. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Ηλ. 324 καὶ Λαδ. Β. II, 60.

49. Μηναιὸν τοῦ Ὀκτωβρίου... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐνετίησιν... 1760. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Παπαϊωάννου 140 καὶ Λαδ. Β. I, 106.

50. Μηναιὸν τοῦ Νοεμβρίου... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐνετίησιν... 1760. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Leg. Γ. I, 512-3.

1761.

51. Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον... δαπάνη Ἀντωνίου τοῦ Βόρτολι...
 Ἐνετίησι, 1761. Παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ.
 Εὐαγγελιστάριον... Ἐνετίησι... 1761.
 Leg. Γ. II, 3.

52. Μηναιὸν τοῦ Ἀπριλλίου... διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐνετίησιν... 1761. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
 Ηλ. 178.

1762.

53. Τριώδιον Ψυχωφελέστατον... Ἐνετίησι, 1762. Παρὰ Νικολάω τῷ Σάρω.
Leg. Γ. II, 10-11.

1763.

54. Ἐπιτομή Γραμματικῆς συντεθεῖσα... παρὰ... Σουγδουρῆ... νῦν δεύ-
τερον τύποις ἐκδοθεῖσα... Ἐνετίησι, 1763. Παρὰ Ἀντωνίω τῷ Βόρ-
τολι.
Leg. Γ. II, 14-15.

55. Ξενοφῶντος τὰ Σωζόμενα Xenophontis Opera Graece et Latine ex
recensione Eduardi Wells... cura Caroli Aug. Thieme... Lipsiae, ex
Officina Libraria Gleditschiana, MDCCLXIII.
CBN. CCXX, στ. 1022.

1764.

56. Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἀνατολι-
κῆς Ἐκκλησίας... συντεθέντας παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου... Ἐν
Πετρούπολει... ἔτει... αψξδ´.
Leg. Γ. II, 26-7.

1768.

57. Chrestomathia Graeca Poetica quam curavit... Theophilus Christopho-
rus Harles... Coburgi, sumtibus et litteris Findeisenianis, MDCCLXVIII.
CBN. LXVIII, στ. 832-3.

58. Μῆν Ἰούνιος... Ἐνετίησιν... 1768. Παρὰ Νικολάω τῷ Σάρω.
Leg. Γ. II, 84.

1769.

59. Μηνάϊον τοῦ Φεβρουαρίου... διορθωθὲν παρὰ... Σπυριδωνος Μήλια.
Ἐνετίησιν... 1769. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Παπ. II, 267.

1770.

60. Μηναιον του 'Απριλλίου... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου. 'Ενετίησιν... 1770. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Λαδ. Β.Ι, 120.
61. Του 'Οσίου Πατρὸς ἡμῶν 'Ισαὰκ 'Επισκόπου Νινευῖ του Σύρου τὰ Εὐρεθέντα 'Ασκητικά... ἐπιμελεία δὲ Νικηφόρου... Θεοτόκου. Ἦδη πρῶτον τύποις ἐκδοθέντα. 'Εν Λειψία... ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ του Βρεϊτκόπφ. ἔτει αψο.
Leg. Γ. II, 129-130.

1771.
62. Μηναιον του Σεπτεμβρίου... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου. 'Ενετίησιν... 1771. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Λαδ. Β.Ι, 242.
63. Μηναιον του 'Οκτωβρίου... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου. 'Ενετίησιν... 1771. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Παπ. II, 275-6.

1772.
64. Μηναιον του Αὐγούστου... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου. 'Ενετίησιν... 1772. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Leg. Γ. II, 154.
65. Σειρά 'Ενὸς καὶ Πεντήκοντα 'Υπομνηματιστῶν εἰς τὴν 'Οκτάτευχον καὶ τὰ τῶν Βασιλειῶν ἤδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα... ἐπιμελεία δὲ Νικηφόρου... Θεοτόκου. Τόμος Πρῶτος... 'Εν Λειψία... ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ του Βρεϊτκόπφ. ἔτει αψοβ.
Τόμος Δεύτερος... ἐν λειψία... αψογ.
Leg. Γ. II, 160-1.

1773.
66. Μηναιον του Μαρτίου... διορθωθέν παρά 'Αγαπίου... Λοβέρδου...
'Ενετίησιν, 1773. Παρά Δημητρίω Θεοδοσίου...
Ηλ. 201.
67. Μηναιον του Νοεμβρίου... διορθωθέν παρά 'Αγαπίου... Λοβέρδου...

Ἐνετίησιν, 1773. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίου...
Leg. Γ. II, 173.

1774.

68. Μηναῖον τοῦ Ἰουνίου... διορθωθὲν παρὰ Ἀγαπίου... Λοβέρδου...
Ἐνετίησιν, 1774. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίου...
Παπ. II, 283.

69. Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου... διορθωθὲν παρὰ Ἀγαπίου... Λοβέρδου...
Ἐνετίησιν, 1774. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίου...
Ηλ. 201-2.

70. Νέον Ἐπιστολάριον... Ἐν Λιψία... ἔτει... 1774. Εὐρίσκεται δὲ ἐν
Βενετία παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίου.
Leg. Γ. II, 198.

1775.

71. Θεοτοκάριον Ὠραιότατον καὶ Χαρμόσυνον, τὸ πρὶν ἐπιμελῶς συγ-
γραφέν... παρ' Ἀγαπίου Μοναχοῦ... καὶ τανῦν μετατυπωθὲν τε, καὶ
διορθωθὲν... παρὰ... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... Ἐνετίησιν, 1775.
Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
Leg. Γ. II, 209.

72. Μηναῖον τοῦ Ἰαννουαρίου... διορθωθὲν παρὰ... Σπυρίδωνος Παπα-
δοπούλου... Ἐνετίησιν, 1775. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
Leg. Γ. II, 212-3.

1776.

73. Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον... Ἐνετίησι, 1776. Παρὰ Δημητρίῳ Θεο-
δοσίου... Εὐαγγελιστάριον... Ἐνετίησι, 1776.
Leg. Γ. II, 226.

1777.

74. Βίβλος ἢ καλουμένη Ὀδηγός... Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου... σπουδῆ
μὲν καὶ ἐπιστάσια... Ματθαίου τοῦ Κρητός... αψοζ'. Ἐνετίησιν.
Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
Leg. Γ. II, 236.

75. Μηναιον του 'Ιαννουαριου... 'Ενετίησιν. 1777. Παρά Δημητρίω Θεοδοσίου...
Leg. Γ. II, 241.
76. Μηναιον του 'Απριλλίου... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... 'Ενετίησιν. 1777. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Λαδ. B.I, 243.
77. Μηναιον του 'Ιούλιος... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... 'Ενετίησιν. 1777. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Λαδ. B.I, 153.
78. Μηναιον του Αύγουστου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... 'Ενετίησιν. 1777. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Παπ. II, 293.
79. Μηναιον του Νοεμβρίου... διορθωθέν παρά... Σωφρονίου... 'Ενετίησιν, 1777. Παρά Νικολάω τῷ Σάρω.
Λαδ. B.I, 153.
80. Μηναιον του Δεκεμβρίου... διορθωθέν παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... 'Ενετίησιν, 1777. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Leg. Γ. II, 243.
- 1778.
81. Διδαχαί εις την 'Αγίαν και Μεγάλην Τεσσαρακοστήν... συντεθεισαι...
ὑπό 'Ηλιού Μηνιάτη... 'Ενετίησιν, 1778. Παρά Δημητρίω Θεοδοσίου...
Μαν. 80-1.
82. Μηναιον του Μαρτίου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... 'Ενετίησι, 1778. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Leg. Γ. II, 282.
83. Μηναιον του Μαΐου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... 'Ενετίησι, 1778. Παρά Νικολάω Γλυκεϊ...
Leg. Γ. II, 282.

84. Μηναῖον τοῦ Ἰουνίου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... Ἐνετίησι, 1778. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Λαδ. Β.ΙΙ, 123.

1779.

85. Λεξικὸν τὸ Μέγα... Βαρίνου Φαβωρίνου Κάμητος... Dictionarium Magnum... Ἐνετίησιν, 1779. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Νικολάου τοῦ Γλυκέος.
Leg. Γ. ΙΙ, 307-8.

86. Μηναῖον τοῦ Ἰαννουαρίου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... Ἐνετίησι, 1779. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Leg. Γ. ΙΙ, 310.

87. Μηναῖον τοῦ Φεβρουαρίου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... Ἐνετίησι, 1779. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Leg. Γ. ΙΙ, 311.

1780.

88. Βιβλίον καλούμενον Αὐλὸς Ποιμενικός... φιλοπονηθεῖσας τε καὶ ἐκφωνηθεῖσας παρὰ Προκοπίου Πελοποννησίου... νῦν δὲ πρῶτον τυπωθεῖσας, συνεργεῖα μὲν... Μητροπολίτου Σμύρνης... Προκοπίου... ἐν Λειψία... ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Βρέιτκοπφ. Ἔτει 1780.
Leg. Γ. ΙΙ, 322-3.

89. Μηναῖον τοῦ Ἀπριλλίου... διορθωθέν, παρά... Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου... Ἐνετίησι, 1780. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Παπ. ΙΙ, 300.

1781.

90. Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς Εἰσαγωγῆς Βιβλία Τέσσαρα... Ἐνετίησιν... 1781. Παρὰ Δημητρίω Θεοδοσίου...
Leg. Γ. ΙΙ, 363.

1782.

91. Ὁρθόδοξος Διδασκαλία εἶτουν Σύνοψις τῆς Χριστιανικῆς Θεολογί-

- ας, συγγραφεῖσα παρὰ... Πλάτωνος... Μόσχας, καὶ μεταφρασθεῖσα...
 νῦν δὲ ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς τὴν Ἑλληνορωμαϊκὴν... ἐν Λιψία...
 παρὰ Ἰωάννη... Βρέιτκοπφ ἔτει 1782.
 Leg. Γ. II, 383-5.
92. Πεντηκοστάριον... 1782. Ἑνετίησιν... Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
 Leg. Γ. II, 389.
 1783.
93. Dictionnaire Historique, Critique, Chronologique, Géographique et
 Littéral de la Bible, nouvelle édition... par le... Augustin Calmet...
 Tome Premier. A Toulouse, chez N. Ét.Sens... A Nismes, chez Gaude...
 M.DCC.LXXXIII.
 CBN.XXII, στ. 776.
94. Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας... συγγραφεῖσα παρὰ... Νεκτα-
 ρίου τοῦ Κρητός... Ἑνετίησιν, 1783. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
 Leg. Γ. II, 402-3.
95. Τριώδιον Ψυχωφελέστατον... Ἑνετίησιν 1783. Παρὰ Δημητρίω
 Θεοδοσίου...
 Leg. Γ. II, 422.
 1784.
96. Μηναιὸν τοῦ Δεκεμβρίου... Ἑνετίησιν, 1784, παρὰ Νικολάω Γλυ-
 κεῖ...
 Leg. Γ. II, 431-2.
97. Oeuvres Complètes de Voltaire. Tome Cinquantecinquième. De
 l'Imprimerie de la Société Littéraire-Typographique. 1784. [Kehl].
 Recueil des lettres de M. de Voltaire 1753-1757.
 CBN. CCXIV vol. 1, στ. 208 καὶ 241.
98. Thesaurus Encyclopedicae Basis Quadrilinguis... collectus Ap. Gera-
 simo Vlacho... Venetiis, MDCCCLXXXIV. Apud Nicolaum Glichì...
 Leg. Γ. II, 428-9.

1787.

99. Ξενοφώντας τὰ Σωζόμενα Κύρου Παιδείας. Τόμος Πρῶτος... Ἐνετίησιν, 1787. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
Leg. Γ. II, 477-8.

1788.

100. Λόγοι Ἠθικοὶ Πανηγυρικοὶ καὶ Ἐπιτάφιοι. Συντεθέντες... παρὰ... Ἰωάσαφ Κορνηλίου... νῦν πρῶτον... τύποις ἐκδοθέντα. Ἐπιμελεία τοῦ Αὐτοῦ... Τόμος Πρῶτος... Ἐνετίησιν. Ἐν ἔτει 1788. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
Leg. Γ. II, 489-491.

1790.

101. Μηναῖον τοῦ Ὀκτωβρίου... Ἐνετίησιν, 1790. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
Leg. Γ. II, 511.

1792.

102. Ἀνθολόγιον τοῦ Ὀλοῦ Ἐνιαυτοῦ... Ἐνετίησιν, 1792. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ...
Λαδ. Γ. 115.

103. Βιβλίον καλούμενον Ἐλεγχος κατὰ Ἀθέων καὶ Δυσσεβῶν... φιλοπονηθέν παρὰ Προκοπίου Πελοποννησίου... νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθέν... ἐπιμελεία μὲν Παρθενίου Μοναχοῦ... Τόμος Α΄ ... Ἐνετίησιν, ἐν ἔτει 1792. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
Τόμος Β΄ ... Ἐνετίησιν... 1792.
Λαδ. Γ. 119-120.
1793.

104. Μηναῖον τοῦ Σεπτεμβρίου... ἐκκαθαρθέν, παρὰ Κηρύκου Χαιρέτου... Ἐνετίησιν, 1793. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
Λαδ. Γ. 254.

105. Παρακλητικὴ σὺν Θεῷ Ἁγίῳ... ἐκκαθαρθεῖσα, παρὰ Κηρύκου Χαιρέτου... Ἐνετίησιν. 1793. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ...
Παπ. II, 460.

1794.

106. Μηναῖον τοῦ Φεβρουαρίου... Ἐνετίησιν, 1794. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Λαδ. Γ. 308.

1795.

107. Μηναῖον τοῦ Μαΐου... Ἐνετίησιν, 1795. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ ποτέ Δημητρίου Θεοδοσίου νῦν δὲ Πάνου Θεοδοσίου...
Λαδ. Γ. 372.
108. Μηναῖον τοῦ Νοεμβρίου... Ἐνετίησιν, 1795. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ... Πάνου Θεοδοσίου...
Λαδ. Γ. 374.
109. Μηναῖον τοῦ Δεκεμβρίου... Ἐνετίησιν, 1795. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ... Πάνου Θεοδοσίου...
Λαδ. Γ. 376.

1796.

110. Κυριακοδρόμιον ἦτοι Ἑρμηνεία... συντεθὲν ὑπό... Νικηφόρου... Ἀστραχανίου... Τόμος Α. Ἐν Μόσχᾳ, ἐν τῷ τῆς Κοινότητος Τυπογραφίᾳ παρὰ Ῥηηγέρω καὶ Κλαυδίῳ. Ἔτει 1796.
Τόμος Β. Ἐν Μόσχᾳ... 1796.
Leg. Δ.Ι, 165.

1797.

111. Ἀδὰμ Ζοιρναβίου Βορούσσου περὶ τῆς Ἐμπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκ Μόνου τοῦ Πατρός... ἐκ τῆς Λατινίδος φωνῆς μεταφρασθεῖσαι... Τόμος Α' ... ἐν τῷ Τυπογραφίᾳ τῆς ἐν Πετροπόλει Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἐν Ἔτει 1797.
Τόμος Β' ... ἐν Πετροπόλει... 1797.
Leg. Δ.Ι, 166.
112. Βιβλίον καλούμενον Παράδεισος, ἐκ τῶν Λόγων... Σημεῶνος τοῦ Μεταφραστοῦ. Μεταφρασθὲν παρὰ Ἀγαπίου Μοναχοῦ... διορθωθὲν παρὰ Σ.Β.Δ. τοῦ Φ.Φ. ...Ἐνετίησι, 1797. Παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ...
Leg. Δ.Ι, 166.

113. Θησαυρός Γραμματικῆς συντεθείς... παρά... Κωνσταντίνου Καραϊω-
άννου... νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδοται... διορθώσει... Πολυζώη Κον-
τοῦ... Τόμος Β. Ἐν Βούδα. Ἐν τῇ Βασιλικῇ Τυπογραφίᾳ τῆς κατ'
Οὐγκαρίαν Ἀκαδημίας. 1797.
Πικρ. 25.

1798.
114. Dictionnaire de l'Académie Françoise, revu, corrigé et augmenté par
l'Académie elle-même. Cinquième Édition. Tome Second... A Paris,
chez J.J.Smits... l' An VI. de la République (1798).
BMC. 19, σ. 366 στ. 837.
115. Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς Εἰσαγωγῆς Βιβλία Τέσσαρα...
Ἐνετίησιν, 1798. Παρά Νικολάφ Γλυκεῖ...
Παπ. II, 343.

ABSTRACT

CATALOGUE OF OLD PRINTED BOOKS FROM THE MONASTERIES OF THE ISLAND OF IOANNINA (1527-1798)

by
Constantine D. Vakatsás

The small collection of old printed books presented in this Catalogue belongs to the Monasteries of the historical Island of Ioannina, especially to the Panagia Eleoussa, and to their famous schools, like the Hieratic School.

The historical circumstances including the collective activities of the various travellers, collectors and scholars —mainly during the 19th century— effected the dispersion of a great part of the books.

It must be said that the greatest number of these identified copies are liturgical and that the first book of our Catalogue offers a remarkable indication regarding the beginning of the Monastery of Eleoussa. The abbots of this Monastery Gregorius, Habacuc and especially Meletius were distinguished into the organization of the libraries; in these there are registered today about 750 volumes, which span the years between 1527-1937. Also available are periodicals and journals —comprised mainly since the first half of 19th century— there are also found many leaflets and various pamphlets. Many of the books preserve the original bookbinding of Venice. We add that the Monasteries also possessed manuscripts in great number, but today there are preserved only 15. The 115 books of the Catalogue are distinguished locally as follows: editions of Venice 90, Leipzig 6, Basel 3, Iasi 2, Petersburg 2, Amsterdam 1, Budapest 1, Bucharest 1, Kehl 1, Coburg 1, Constantinople 1, Moscow 1, Oxford 1, Padova 1, Paris 1, Tirgoviste 1, and of Toulouse-Nimes 1.

In addition, some of these editions are very rare and represent the cultural level of the Epirus area in the 18th and 19th centuries.

University of Ioannina
Department of History

